

2. G. Gołembski, Związki turystyki z sektorem publicznym, [w:] Kompendium wiedzy o turystyce..., дюжина. cyt., Warszawa 2009, s. 131-148.
3. Nowakowska, Turystyka jako zjawisko społeczno-ekonomiczne, [w:] Kompendium wiedzy o turystyce, G. Gołembski (red.), Warszawa 2009, s. 1-44.
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (DzU z 2009 r. Nr 4, poz. 17).
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 sierpnia 2009 r. w sprawie dopuszczalnych form realizacji dwóch godzin obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego (DzU Nr 136, poz. 1116).
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (DzU z 2001 r. Nr 135, poz. 1516, z późn. zm.).
7. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (DzU Nr 164, Załącznik nr 113).
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (DzU z 2001 r. Nr 135, poz. 1516, z późn. zm.).

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Захарова Оксана Віталіївна – викладач кафедри фізичної і психофізіологічної підготовки Державної льотної академії України.

Коло наукових інтересів: краєзнавчо-туристична діяльність в педагогічній системі К. Денека.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПЕРЕКЛАДАЧІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Тетяна КУЧАЙ (Черкаси)

У статті розглядаються особливості вищої освіти Великої Британії, зокрема висвітлюються професійна підготовка перекладачів у цій країні.

В статье рассматриваются особенности высшего образования Великобритании, в частности освещаются профессиональная подготовка переводчиков в этой стране.

Ключові слова: вища освіта, підготовка перекладачів, Велика Британія.

Британська система освіти має міжнародне визнання, а її навчальні заклади є взірцем упровадження інноваційних технологій.

Немаловажну роль в удосконаленні освіти Великої Британії відіграє управління освітою. У кожному з регіонів Великої Британії (Англія, Уельс, Шотландія і Північна Ірландія) система освіти має певну специфіку. Правом самостійно вирішувати багато конкретних проблем користуються як місцеві органи управління освітою, так і самі ВНЗ.

Як зазначає Б. Вульфсон, тільки у 1945 р. у Великій Британії вперше було створено Міністерство освіти, яке нині називається Департаментом освіти і науки. Фактично Департамент освіти і науки надає певну дію у формуванні найбільш загальних напрямів освітньої політики в масштабах усієї держави. Він готує проекти законів про освіту, які потім

приймаються парламентом, розробляє циркуляри, що визначають конкретну реалізацію законів, розподіляє державні кошти, що виділяються на освіту, організовує роботу за визначенням національних освітніх стандартів [1].

У сучасному світі перекладацька діяльність набуває дедалі більших масштабів і все більшу соціальну значимість. Професія перекладачів стала масовою, і в багатьох країнах створені спеціальні навчальні заклади, що готують професійних перекладачів. Вміння професійно здійснювати перекладацьку діяльність є кінцевою метою навчання. Для того, щоб добре перекладати, необхідно знати закони перекладу, чітко представляти вимоги, що пред'являються суспільством до перекладу і перекладача.

Проблема підготовки конкурентоспроможного перекладача перебуває сьогодні в ряді найважливіших педагогічних проблем, що вимагають серйозного вивчення й рішення в умовах диверсифікації вітчизняної вищої професійної освіти та її подальшої модернізації. Її актуальність зумовлена потребою суспільства, яка зросла, й ринку перекладацьких послуг, що формується, у творчій особистості фахівця, який володіє:

- високим рівнем професіоналізму у сфері перекладу й міжкультурної комунікації, лінгвокомунікативної та соціокультурної компетентності, творчої ініціативи;

- фундаментальною грамотністю, а також безупинно розвиває особистісні світоглядні й професійно важливі якості [2].

Розуміючи певні переваги підготовки багатопрофільних перекладачів (наприклад, широка сфера працевлаштування), переконані, що така "універсальність" підходу не забезпечує всього комплексу знань, умінь та навичок (професійної компетенції) фахівця і в подальшому зумовлює необхідність додаткового вивчення специфіки перекладацької діяльності у тій чи іншій галузі. Саме тому підтримуємо ідеї спеціалізації перекладацької освіти. Для вітчизняної системи освіти вважаємо за доцільне існування як загальнопрофільних, так і спеціалізованих освітньо-професійних перекладацьких програм, які б уможливили розвиток професійних якостей майбутніх фахівців з урахуванням специфіки окремих галузей людської діяльності.

Як показує аналіз багатьох вітчизняних і зарубіжних науково-педагогічних джерел, концепція перекладацької освіти ґрунтується на компетентісному підході у навчанні майбутніх фахівців. Науковці погоджуються, що формування професійної компетенції перекладача повинно бути спрямоване на забезпечення ним таких основних функцій: письмової та (або) усної комунікації у різних (або певних) сферах суспільної діяльності; застосування сучасних методів збирання та

оброблення інформації, використання глобальних інформаційних мереж, автоматизованих пошукових систем, електронних баз даних, глосаріїв та довідників; проведення наукових досліджень у сфері професійної діяльності. Важливими особистісними характеристиками фахівця педагога вважають такі: ерудованість, розвинену культуру мислення, вміння зрозуміло, чітко і логічно висловлюватись в усній та (або) письмовій формах, організаційні здібності, здатність до самонавчання, аналізу та критичного оцінювання досвіду професійної сфери тощо [3].

Крім педагогічних умінь майбутні перекладачі повинні володіти такими професійними вміннями: досконале володіння рідною та іноземною мовою; доречність у застосуванні перекладацьких трансформацій, уникати буквалізмів; зберігати логічну послідовність та правильно передавати композиційну структуру оригіналу; зберігати стиль мовлення, авторський задум перекладеного тексту і одночасно враховувати мовну та мовленнєву норму мови перекладу; співвідносити зміст перекладу із реальною дійсністю; здатність визначати ступінь повноти передачі змісту залежно від виду перекладу та поставленої мети, володіння культурою спілкування та знаннями міжкультурних відмінностей ділового етикету [4].

Професійна підготовка майбутніх перекладачів в університетах багатьох країн світу здійснюється за двома основними типами навчальних програм: програмами повної вищої освіти з тривалістю навчання зазвичай 5 років та послідовним здобуттям ступенів (освітньо-кваліфікаційних рівнів) бакалавра, магістра (в Україні – бакалавра, спеціаліста, магістра); магістерські програми, що функціонують незалежно від бакалаврських і передбачають 2 (рідше 1) роки навчання для студентів, які вже отримали ступінь бакалавра у відповідній галузі знань.

У Великій Британії широко розповсюджено самостійні магістерські програми підготовки перекладачів. Така ситуація пояснюється інтенсивним вивченням іноземних мов у межах нефілологічних програм підготовки фахівців. Після отримання диплому бакалавра чи магістра випускники, маючи достатній рівень знання іноземної мови, можуть продовжити навчання для здобуття ступеня магістра з перекладу, що суттєво розширить сферу їхньої професійної діяльності.

Професійна підготовка усних і письмових перекладачів у Великій Британії відбувається за другою схемою підготовки професійних перекладачів.

Тобто підготовка перекладачів відбувається за незалежними магістерськими програмами. Професійну перекладацьку освіту можна отримати в п'ятьох університетах Англії (Вестмінстер, Бат, Салфорд, Брадфорд, Херріот-Уот).

Умовою для вступу в магістратуру є достатньо висока мовна підготовка та ступінь бакалавра з іноземної мови (філологія). Навчання в магістратурі триває один рік і містить у собі 3 триместри. Під час першого та другого триместрів можливі 5–6 модулів і, відповідно, відбувається спеціалізація з усного чи письмового перекладу. Починаючи з останнього місяця першого триместру, студенти раз на два тижні беруть участь у тренінгах в якості конференц-перекладача. Під час пасхальних канікул стажери проходять обов'язкову практику в одній із міжнародних організацій (ООН, ЮНЕСКО).

Під час останнього триместру пишеться магістерська дисертація з теорії практики перекладу або науково-практична робота, яка являє собою переклад складного тексту з коментарями. В університети Великої Британії часто запрошуються відомі перекладачі-професіонали, які проводять майстер-класи [5].

У світі існує тенденція до впровадження програм підготовки фахівців з усного суспільного перекладу, тобто перекладу у сфері судочинства, охорони здоров'я, імміграційної політики, особливо чітко вона прослідковується у „країнах іммігрантів”, таких як Велика Британія, Канада, США, Австралія, Швеція.

Перекладацькі дисципліни є невід'ємною складовою значної частини програм підготовки фахівців за різними напрямками освіти. З 90-х років ХХ століття програми підготовки перекладачів стали активно відокремлюватись від загальних програм мовної спеціалізації.

Підсумовуючи вищесказане, слід зазначити, що зацікавленість у перекладацькій професії прослідковується з ранніх етапів розвитку цивілізованого суспільства. Програми професійної підготовки перекладачів у світовому контексті мають тенденцію до профільної спеціалізації. Основними їх типами є: програми повної вищої освіти та незалежні магістерські програми спеціалізованого характеру. Важливим досягненням перекладацьких програм є залучення до навчального процесу профільних дисциплін, що дають змогу отримати необхідні знання у галузі спеціалізації.

Вагомий внесок в процес удосконалення якості освіти робить розвиток вмінь застосування комп'ютерної техніки під час професійної діяльності. Для України важливо переглянути навчальні програми підготовки перекладачів з врахуванням світових тенденцій до спеціалізації перекладацької діяльності та максимально ефективно використати позитивні аспекти зарубіжного досвіду функціонування системи підготовки фахівців з освітньо кваліфікаційними рівнями бакалавр, магістр [6].

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М. : Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.
2. Беседіна Є. В. Концептуальна модель професійної підготовки конкурентоспроможних перекладачів в умовах диверсифікації вищої освіти – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pfto/2009_3/files/ped_2009_03_07_Besedina.pdf
3. Мартинюк О. В. Проблеми професійної підготовки перекладачів у педагогічних дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/15/statti/martinuk.htm>
4. Павлик О. Б. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх перекладачів до використання офіційно-ділового мовлення Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / О. Б. Павлик. — Хмельницький, 2004. — 20 с.
5. Левицька Н. В. Концептуальні засади професійної підготовки перекладачів в країнах західної Європи // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. - 2011. -№ 5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Vnadsps/2011_5/11Invkze.pdf
6. Мартинюк О. В. Професійна підготовка перекладачів у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/peddysk/2010_7/martyniuk.pdf

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Кучай Тетяна Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки, дошкільної та початкової освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Коло наукових інтересів: особливості вищої освіти Великої Британії.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ ЖУРНАЛІСТІВ-РЕПОРТЕРОВ

Аліна ЛІСНЕВСЬКА (Луганськ)

У статті йдеться мова про важливі питання вищої професійної освіти телевізійних журналістів-репортерів, що безпосередньо пов'язані з динамічно розвиваючою сферою телевізійного мовлення та чітким визначенням соціокультурної функції телебачення.

В статтє поднимаются актуальные вопросы высшего профессионального образования телевизионных журналистов-репортеров, которые связаны с динамично развивающейся сферой телевизионного вещания и определением социокультурной функции телевидения.

Ключові слова: підготовка телевізійних журналістів-репортерів, новинарна журналістика, телебачення, вища телевізійна освіта.

Завдяки ретельному аналізу сучасного стану телебачення в Україні та визначенню соціокультурної функції цього наймогутнішого засобу масової інформації стає можливим розуміння особливої ролі телебачення в суспільстві та успішне вирішення проблеми вищої професійної телевізійної освіти. Вирішення даної проблеми неможливо без визначення змісту вищої професійної телевізійної освіти та тенденцій її розвитку, а тому досить актуальною залишається проблема створення єдиної скоординованої системи професійної освіти, здатної забезпечити